

Tiszazugi távcső

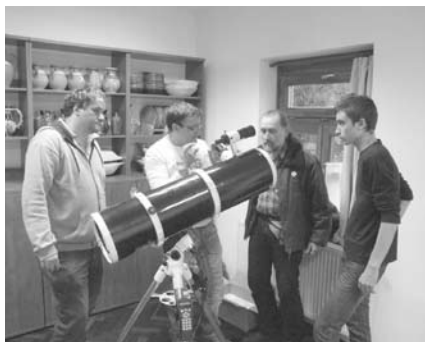
A Tiszazugi Földrajzi Múzeum Tiszaföldvár város által fenntartott intézmény, amely természettudományi gyűjtőkörét tekintve Jász-Nagykun-Szolnok megye egészét, történeti és néprajzi gyűjtőkörét tekintve a Tiszazug településeit foglalja magába. A múzeumot 1956-ban egy helyi földrajztanár, Dr. Varga Lajos alapította az ország első, a földrajztudományt a nevében is megjelenítő múzeumaként.

Égészen 2006-ig lassú, de folyamatos fejlődés jellemezte az intézményt. Béres Mária igazgató vezetése alatt a több irányból megnyíló pályázati lehetőség kihasználásával 2007 óta jelentős beruházások történtek az intézményben, amely már három impozáns épületben várja a látogatókat. 2012-ben elnyerte a kitüntetett „Év Múzeuma – 2012” címet.

A most zajló fejlesztés a múzeumhoz tartozó telek természettudományi tanulmányi kertté alakítását tűzte ki céljává. Itt már működik egy meteorológiai állomás, és Marton Géza közreműködésével napóra tervezése is folyik. A fejlesztés egy fontos állomása volt egy saját csillagvizsgáló kialakítása. Első lépésben ki kellett választani az igényeknek és az anyagi kereteknek megfelelő berendezést. Béres Mária felkérésére Bagi László amatőrtársunk segített beszerezni a felszerelést a Budapesti Távcsőcentrumban: egy 200/1000 SkyWatcher Newton-tubus, egy EQ5 goto mechanikán, hozzá Barlow-nyújtótag és néhány alap okulár, valamint egy Scopium-kamera, amellyel a holdkráterek bemutatása válik lehetővé a nagyközönség számára.

A berendezés beszerzése jó dolog, de mit sem ér, ha a kezelését nem szakértő kezek végzik. Így segítőként Bagi László, Klacsány Imre és jómagam november 15-én Tiszaföldvárra utaztunk. Még indulás előtt át kellett gondolni, mit is vigyünk, milyen szoftvereket ajánljunk, amelyek kezelése egyszerű, milyen jó tanácsokkal lássunk el kollégákat, akiknek már eleve sok információt kell a távcsőről egy nap alatt megtanulniuk. A gondolatok rendezése után az indulás előtti napon a gyerekek is bejelentkeztek,

hogyan jönnek, aminek végül is örültünk. De mit csinálunk négy csintalannal a távcső mellett?

„Nem gond” – mondta az igazgató, amikor a helyzetet vázoltuk neki. Majd ő talál nekik elfoglaltságot a Múzeum bemutatótermeiben. A nem kevés bonyodalommal járó utazás után végre mindenki a helyszínre ért. Kezddődhett az összeállítás, jusztirozás, próbaüzem, a szoftverek telepítése. A munkát gyorsan felosztottuk magunk közt így Bagi Lászlóra jutott az összeállítás betanítása és megvalósítása, Klacsány Imre a jusztirozás fogásaira oktatta hallgatóit, míg jómagam a kamera- és planetárium-szoftvereket feltelepítettem. Közben a gyerekek el-eltűntek az igazgató oldalán, aki valódi mamutcsontok megmutatásával és sok játékkal próbálta megszélesíteni őket. Közben besötétedett, és szeretttük volna az ég alatt is kipróbálni az új szerzeményt. Természetesen ahogy az már lenni szokott, az égiek nem kedveztek nekünk: időközben befelhősödött. Arra azért megfelelő az ég, hogy segítsünk megtalálni annak a csillagának a helyét, ami állandó elhelyezést fog adni a távcsőnek. A sok információ átadásában és bemutatásában mindannyian kellemesen elfáradva elköszöntünk, és lelkileg feltöltődve indultunk haza.

Bízom benne, hogy ezzel a kis összefogással sokáig és sok csillagos éjszakában gyönyörködhetnek a tiszazugiak új távcsövük okulárján átnézve.

Bach Zoltán

Promontori csillagok

Lányaim Budafokon, a Herman Ottó általános iskolában tanulnak. Sok különböző program volt egész évben az iskolában a gyerekek részére az emlékével kapcsolatban.

Amikor a Meteorban megjelent Bartha Lajos cikke Herman Ottóról, gondoltam, az iskola örülni fog a cikknek, valószínűleg az abban található információk újdonságnak számítanak. Így is lett, lelkesen fogadta az iskola a Meteor példányát, amely a könyvtárat bővíti azóta. Nem sokkal később lányom osztályfőnöke megkeresett azzal, hogy az emlékévé lezárására egy egész napos programot szerveznek a nagytétényi Czifra György Kulturális Központban 2014. november 27-én, és ennek részeként lenne-e kedvem a cikkben szereplő ismereteket egy előadás keretében megosztani az ott jelenlevőkkel. Kis hezitálás után elvállaltam az előadást. A művelődési központban jelen volt a polgármester-helyettes, továbbá számos Herman Ottó nevét viselő iskola képviselője mellett az emlékévé kormányzati kurátora is. A műsort a Promontor Televízió is rögzítette.

A gyerekek másfél órás előadásban profi szinten „játszották” el Herman Ottó életét. Mivel a gyerekek pályázatot is készíthettek valamilyen általuk végzett, természettel kapcsolatos megfigyeléssel kapcsolatban, annak döntője is ekkor zajlott.

Hihetetlenül felkészülten adtak elő ezek a kis emberké! Nagyobbik lányom is bejutott a döntőbe így aznap ő is szerepelt az előadásával a színpadon, nagyon büszke volt arra, hogy apával együtt ilyen aktív részese volt a napnak!

A végső blokkban következett két előadás. Az egyiket a Természettudományi Múzeum egyik kutatója tartotta a Tétényi-fennsík élővilágáról, a másikat pedig én, Herman Ottó csillagairól.

Azt gondolom, az egész rendezvény méltó volt Herman Ottó hatalmas életművéhez. A jelenlevők egy tartalmas, szép napot tölthettek el, és közelebb kerültek híres polihisztorunkhoz.

Áldott Gábor

Tízéves a SACSE

Fodor Antalt és fiát, Fodor Balázst 2008-ban ismertem meg Palén a csillagásztáborban. Már akkor feltűnt kedvességük, vendégszeretetük, lelkesedésük a csillagászati iránt. Anti csillogó szemekkel mesélt terveiről. Akkor még azt sem tudtam, hogy hol van Süllysáp, és nem hittem, hogy az egykori álom, a csillagvizsgáló a Tápíómentén, valóság lesz.

Azóta már többször is jártam Süllysápon, izgalommal követtem az eseményeket. Legutóbb 2015. január 17-én, amikor is abból az alkalomból jöttünk össze Süllysápon, hogy 10 éves a SACSE (Süllysápi Amatőr Csillagászati Egyesület), melynek a vezetője Fodor Antal amatőrcsillagász. Az ilyen alkalmat természetesen meg kell ünnepelni. Nem mindennapi dolog, hogy egy amatőrcsillagász közösség egy ilyen gyönyörű, vadonatúj csillagvizsgálóban rendezheti meg 10 éves évfordulóját!

Fodor Antal a SACSE tíz évéről beszélt

Nagyon büszke voltam, hogy Anti engem is meghívott, és örömmel vettem részt ezen a kuriózumnak számító rendezvényen.

Borongós, szürke téli alkonyon érkezünk a csillagvizsgálóba, de ott vidám társaság és jókedv fogadott. Özönlöttek az emberek. Alig fértünk be a vendéglővé varázsolt szőnyegterített előadóterembe.

Eljött közénk Katus Norbert süllysápi alpolgármester. Megtisztelte jelenlétével a társaságot

Amatőrök a kupolában, 2014. október 11-én. A jászberényi csillagvizsgáló-találkozót követően többen felkeresték a súlysági csillagvizsgálót is (Szabó Szabolcs Zsolt felvétele)

Mizser Attila, MCSE-főtitkár, és sok amatőrtárs, mindazok, akik szívükön viselik a SACSE sorsát.

Fodor Antal nyitotta meg az ünnepséget. Röviden, de igen lelkesen ismertette a 10 év történetét. Ecsetelte, hogy mennyi szerencsés véletlennek és sok jó embernek köszönhető, hogy ez az egyesület fennáll, és létrejött a csillagda. Fodor Antaltól ez az elmúlt években szinte erő feletti kitartást igényelt.

A protokoll rész rövid volt, mivel mindenkinek már a disznótoros vacsora lebegett a lelki szemei előtt. Nem kellett sokat várni, máris roskadoztak az asztalok a sok finom falattól. Volt minden, mi szem-szájnak ingere. Mintha az ég is tudta volna, hogy mennyi jó ember gyűlt össze ezen a Tápíó menti fennsíkon, csodák csodája megszűnt a kőd, elmentek a felhők. Kinyílt a kupola, előkerültek a távcsövek. Binokulárral én is megkerestem a Fiastyúk közelében tanyázó C/2014 Q2 (Lovejoy) üstökösöt. Nagyon örültem, hogy sikerült megtalálnom. De az igazi élményt az jelentette, amikor a csillagvizsgáló nagy távcsövével pillantottam meg. Gyönyörű volt! Megnéztünk még egy-két mélyég-objektumot, de az este igazi csillagászati élménye számomra az üstökös maradt.

Rövidre sikerült az észlelőprogram. Az égiek úgy döntöttek, hogy „ennyi elég lesz nekünk”, és bezáródott a mennybolt, majd a kupolarés is – utat kaptak a felhők.

De a jó hangulat lent, az előadóteremben folytatódott. Örömmel üdvözöltem azokat a tagtársaimat, akikkel a Naprendszer biciklitúrán együtt tekertünk, és felelevenítettük közös élményeinket. Hiszen ez a biciklis csillagászat tanösvény egyedülálló az egész országban. Nagy Illés tagtársunk vicces történeteit hallgatva borozgattunk, majd dalra fakadtunk. Hát az énekeknek nem sok köze volt a csillagászatához, de jól éreztük magunkat.

Fodor Anti arról mesélt, milyen tervei vannak a jövőben. Szeretne létrehozni egy turisztaszállót, hogy a fáradt vándorokat becsalogatva is népszerűsítse a csillagászatot. Tényleg jó ötlet! Egy hosszú végigéjszelt éjszaka után lesz hol lehajtanunk a fejünket! Talán akkor messzebb tájakról is eljönnek ide az érdeklődők. Kívánom, hogy tervei ugyanúgy valóra váljanak, ahogy megépült ez a szép csillagvizsgáló – a tápiómenti amatőrök és az egész magyar amatőrmozgalom javára.

Kerényi Lilla